

Zachráňme advent! Nesmieme prijať sekulárny naratív!

Ján P. Strumilowski, OCist.

12. decembra 2020 ✝ Cirkev

Vianočné sviatky sú azda najkomercializovanejším obdobím dnešnej kultúry. Na jednej strane je akási iskra nádeje v tom, že tento kresťanský sviatok je aj trvalo spätý so svetom, v ktorom žijeme. Na druhej strane činitele, ktoré viedli k takémuto udomácneniu sa sviatku, sú naozaj tragické, pretože nie sú výsledkom apoštolskej aktivity vedenej Duchom Svätým, ale marketingových aktivít diktovaných duchom konzumu – duchom tohto sveta.

Zakorenenie sa vianočných sviatkov v kultúrnom priestore sveta má poľutovaniahodné dôsledky. Najskôr došlo k sekularizácii samotnej podstaty sviatkov. Dnes má človek dojem, akoby svet zazlieval kresťanom, že si chcú prisvojiť sviatky, ktoré by predsa mali patriť všetkým a mali by byť univerzálne, to znamená svetské, nie sakrálné. Po druhé, samotné „slávenie“ sa vo svete časovo rozšírilo (konzumizmus, žiaľ, nepozná mieru svojej chamtivosti), úplne ovládlo obdobie pred sviatkami – advent. A bez adventu naozaj nemôžeme hovoriť o sviatkoch v katolíckom zmysle.

Advent, čiže obdobie prípravy na príchod Spasiteľa, nemožno nijako zosúladiť s duchom sveta, pretože vo svojej podstate je protikonzumný. **Preto svet neprijal advent.** Antikultúra s ním nechce mať nič spoločné.

V našej viere je to však nevyhnutná etapa, ktorá sviatkom, ktoré po ňom nasledujú, dáva zmysel. Vianoce nie sú sladkou oslavou akéhosi univerzálneho Dieťatka, ktoré prišlo na svet, aby každému prinieslo lúč svojho blaženého úsmevu. Je to sviatok príchodu Spasiteľa a Kráľa – je to zmierenie Neba so zemou a vtelenie Božieho Syna.

Kráčanie vo tmách

Vianoce sú udalosťou, pri ktorej k ľudstvu postihnutému hriechom a odmietnutého Bohom prišiel Kráľ, Sudca a Spasiteľ. Kristus Pán sa narodil nie preto, aby vo svete zavládla príjemná atmosféra, ale aby nás vykúpil od našich hriechov. Preto ho nemôžeme stretnúť v liturgii, pokiaľ najskôr neprežijeme temnotu nášho hriechu a neuvedomíme si, že sme ľuďom, ktorý kráča vo tmách. (Iz 9,1)

Súčasná kultúrna atmosféra obklopujúca tento liturgický čas svojou predčasnou sviatočnou radosťou nám **bráni zažiť túto temnotu**, a tým vlastne **zatemňuje skutočné svetlo spásy**, ktoré prináša Pánov príchod. Ak pravdivo neuvažujeme o svojom duchovnom stave, je logické, že nepociťujeme potrebu spásy a teda ani neočakávame Spasiteľa.

Advent je časom temnoty a noci – vôbec to nie je tichá a pokojná noc, ale noc desivá, ktorej hustou tmou nie je nič iné než temnota našich hriechov. Toto nie je noc, v ktorej možno pokojne spať. Je to noc taká desivá, plná obavy a strachu z hroziaceho zatratenia, že človeku neraz nedovolí ani zaspáť. Zároveň je to noc nádeje, že príde Ten, kto rozptýli túto temnotu. Je to noc hrôzy a strachu.

Svetská atmosféra adventu je však tohto charakteru úplne zbavená. Súčasná kultúrna klíma s predčasným a falošným svetlom nadchádzajúcich sviatkov spočíva v posolstve, že svetlo už je tu, že tma neexistuje, takže sa niet čoho obávať a netreba na nikoho čakať.

Takto vyzerá advent v sekulárnej verzii moderného sveta. Zdá sa však, že pre uvedomelého kresťana by to nemal byť zásadný problém. Pretože ak skutočne veríme, môžeme sa v tejto dobe obrátiť svetu chrbtom a prežiť advent ako treba. Prinajmenšom to tak môže navonok vyzeráť. Je tu však jeden problém.

Svetový anti-apoštolát

Keďže režisérom, ktorý rozhoduje, čo z toho, čo sa rodí v lone Cirkvi, prevezme do priestoru *saeculum*, je duch sveta, ducha slávania a očakávania nekreuje Duch Svätý a nie je to ani Cirkev, ktorá ovplyvňuje svet a ukazuje mu, ako prežívať advent, ale je to svet, ktorý anti-evanjelizuje Cirkev aj v prežívaní adventu. Smer sa obrátil. Všeobecne sa smerovanie vzťahu medzi svetom a Cirkvou od polovice minulého storočia radikálne zmenilo a vidno to najmä na advente.

Napokon, kedysi to bola predsa Cirkev, ktorá tým, že bola iná ako svet a bola pre svet neznáma, mala premieňať svet v Tajomstve, ktoré nosila. **Dnes je to svet, ktorý premieňa Cirkev a pripodobňuje si ju sebe.** A naozaj vážny problém nastáva, pokiaľ ide o katolícke prežívanie adventu. Na jednej strane kňazi nabádajú veriacich z ambónu, aby sa nenechali uniesť duchom konzumu. Na druhej strane ich odporúčania, ako sa pripraviť na sviatky, sú jednoducho povrchné, pretože štýl adventnej pastorácie plne odráža konzumného ducha sveta.

Receptom na prežívanie je samozrejme tajomná „*príprava srdca*“, o ktorej nevieme, čo pod ňou majú dušpastieri na mysli. Najskôr to bude pristúpenie k sviatosti pokánia.

Na druhej strane pastoračný štýl adventu, ktorý je zjavne diktovaný duchom sveta, bráni hlbšiemu pochopeniu toho, čo by táto „*príprava srdca*“ mohla znamenať, ak by mala mať tradične katolícky obsah. V čom teda spočíva tento tragický pastoračný štýl adventu? Uvediem dva príklady.

Dve typické skreslenia

Prvým je opakovanie do omrzenia sloganu, ktorý nás má nasmerovať k pochopeniu tohto obdobia. Je to samozrejme slogan, že advent má byť časom „*radostného očakávania*“ príchodu Pána. Niet pochýb, že v tomto vyjadrení je štipka pravdy. V očakávaní adventu je obrovský potenciál očakávanej radosti. Ale je to **radosť z očakávaného vyslobodenia z temnoty hriechu.** Ak teda tento prvok adventnej atmosféry absolutizujeme do takej miery, že sa zbavíme podstatného kajúcného prvku, fakticky tým zabijeme nielen kajúcny charakter, ale tiež v dôsledku toho táto radosť stráca svoj skutočný zmysel.

Máme sa radovať, ale už vlastne ani nevieme, z čoho. Máme sa radovať ešte skôr, ako príde Spasiteľ, **bez toho, aby sme zakúsili potrebu Jeho príchodu.** Máme sa radovať už v čase temnoty a radosť má rozptýliť svojimi lúčmi skutočnú temnotu tohto liturgického obdobia. Nezodpovedá to úplne tomu, čo duch sveta urobil z adventu v nákupných centrách a na trhoch našich miest? Môže výzva o príprave srdca mať nejaký význam, keď forma našej pastorácie je úplne v súlade s tým, proti čomu sa chceme postaviť?

Druhý príklad súvisí s prvým. Ide o prežívanie a porozumenie liturgie tohto liturgického obdobia. Ide samozrejme o svätú omšu slávenú na počesť Najsvätejšej Panny Márie v advente, teda o roráty. Je to omša,

ktorá sa pôvodne slávila v lone cisterciánskeho rádu počas celého roka, každý deň pred svitaním. Bolo to v súlade s duchovnosťou a charakterom mníšskeho života, úplne preniknutým duchom pokánia, skúsenosťou s hriechom a očakávaním vychádzajúceho slnka – Spasiteľa, ktorý rozptyľuje temnotu sveta.

Rorátna omša svojou dôstojnou liturgiou nádherne a naplno vyjadruje hru temnoty a svetla. Účastníci liturgie vstupujúci do chrámu v tme s lampášmi, skutočne prežívajú temnotu aj nádej na jej rozptýlenie. V liturgickom konaní k tomuto rozptýleniu temnoty dochádza v okamihu hymnu *Gloria* – teda hymnu spievaného anjelmi počas narodenia Pána.

Táto liturgia by mala svojou atmosférou dokonca šokovať. A čo sme z nej dnes urobili? Infantilné predstavenie pre deti, na ktorom sa možno hrať so svetielkami a potom si s kňazom zaspievať pôvabné piesne. Na rorátoch má byť detinská, sladká a príjemná atmosféra. A opäť duch dôstojnej liturgie, ktorý má vzbudzovať strach z hriechu bojujúci proti nádeji spásy, bol opäť zdeformovaný a **podriadený duchu sveta** – čiže duchu príjemnosti a konzumu.

Aj keď sú deti počas adventu povzbudzované, aby konali dobré skutky, kňazi ich kazia rituálom, ktorý je vo svojej podstate konzumný: žrebovaním cien za to, že sa nimi pochvália. A čo je zaujímavejšie, práve počas takejto deformovanej liturgie kňazi s veselými tvármi pripomínajú potrebu správnej prípravy srdca. Nie je to priam groteskný paradox?

Späť k prameňu

Čo teda treba robiť? Je potrebné sa vrátiť ku kajúcej povahe adventu. Bez pokánia, bez pocitu hriechu sa míňame s Kristom. Bez pokánia, ktorého cieľom je uvedomiť si vlastný hriech, stráca evanjelium spásy svoju príchuť. A toto teraz zažívame veľmi zreteľne.

Napriek tomu, že vianočné sviatky v našej kultúre navodzujú sladkú atmosféru, pri tom množstve vianočných stromčekov, svetiel a darčiekov strácame pravú chuť samotných sviatkov. Tak je tomu v sekulárnom svete. S tým veľa neurobíme. Môžeme však urobiť významnú zmenu v priestore posvätna – „*sacrum*“ – vrátiť sa alebo lepšie povedané, konvertovať a podriadit sa Duchu Svätému, ktorý sa prejavil v Tradícii, a aj dnes sa chce prejavovať v Cirkvi.

Advent vo svojej podstate je časom pokánia. Dnes by tento znak v liturgii bolo treba ešte jasnejšie vyzdvihnúť zdôrazniac ostrý kontrast oproti klamstvu, ktoré nám servíruje svet. Vianočné sviatky, rovnako ako adventné obdobie, patria Cirkvi. V sekulárnom svete sa odtrhli od svojho koreňa a stratili pôvodnú krásu. Ak ich chceme zachrániť, **nesmieme prijať sekulárny naratív.**

V Cirkvi, v liturgii, by sme mali tento prameň očistiť a čerpať z neho čosi úplne iné, než nám nahovára svet. Advent vo svojom liturgickom vyjadrení by mal ukazovať, že svet blikajúci svetlami je tmou, že konzumizmus, ktorý na nás útočí, je tmou, a že pocit predčasnej radosti je tmou. A pravé Svetlo ešte naozaj nepoznáme, a preto ho očakávame so strachom i s nádejou.

Ján Strumiłowski OCist – Cisterciánsky mních v opátstve v Jędrzejowe, habilitovaný doktor teologických vied.

© Všetky práva vyhradené. Článok bol prebraný z partnerského webu PCH24.

PODPORTE NÁS! Pomôže nám každé EURO! Spoločnými silami prebudíme svedomie Slovenska, bojujme za Vieru a hodnoty kresťanskej civilizácie. Bez Vás Christianitas.sk nezvládneme financovať. Ďakujeme!

Bankové spojenie: **SK7765000000000020594299**

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/zachranme-advent-nesmieme-prijat-sekularny-narativ/>